

## **Jazyková kultura a komunikativní dovednosti**

(Materiály k části stylistické)

### **Stylová mnohotvárnost textů**

a) Připravte si ukázky textů

- připravených a nepřípravených
- monologických a dialogických
- soukromých a veřejných (oficiálních)
- mluvených a psaných

(popř. jiných, které se jeví z hlediska vyjadřovací dichotomie jako stylově protikladné).

b) U jednotlivých textů uveďte jejich výrazné stylové rysy, které byly ovlivněny působením stylových faktorů.

### **Funkční styly spisovného jazyka**

1. Ze stylistické teorie nastudujte klasifikaci funkčních stylů a ke každému stylu jako příklad vyhledejte příslušnou ukázkou textu uvedeného funkčního stylu.

2. Zařaďte text k funkčnímu stylu a své rozhodnutí zdůvodněte se zřetelem k užití stylové vrstvě jazykových prostředků.

A)

Když skončili oběd, tu Eman se „hodil do parády“, prohlédl se v zrcadle a prohodil: „A jde se!“

„Kam máš namířeno?“ ptal se otec.

„Na mač. Slávka si to dneska rozdá se Spartou.“

„A co je tobě do toho?“ podivil se stařec, „to není žižkovská věc, to je letenská.“

„Ale to náš starej fandí Slávii.“

„To bych rád věděl, co na ní vidí!“ hučel starší Eman.

(Poláček, K.: Muži v ofsajdu)

B)

Decca Navigátor (DN) je britský hyperbolický navigační systém pracující v pásmu 70 – 130 kHz, určený pro pobřežní navigaci. Systém je organizován v sítích (v polovině roku 1982 jich bylo v provozu téměř 50, viz obr. 2.16), které mají stanici M a obvykle tři stanice S, vzdálené 80 – 120 km od stanice M. Stanice S (a s nimi související soustavy hyperbol vytištěné na mapách, indikátory rozdílu fází atd.) jsou rozlišeny přiřazením barev.

(Daneš, J. a kol.: Amatérská radiotechnika a elektronika I)

C)

Jak oznámil mluvčí vojenského letectva, byl start raketoplánu z vojenské letecké základny v Kalifornii odložen a uskuteční se místo 20. března někdy v polovině července příštího roku. Nový komplex pro starty a přistání raketoplánu na západním pobřeží USA, který byl vybudován za šest let nákladem 2,5 miliardy dolarů, hraje významnou úlohu v plánech kosmického výzkumu.

(z tisku)

3. Vyhledejte hovorové prvky v následujících úryvcích, odlište spisovné hovorové prostředky od nespisovných a určete jejich funkci v textu:

Obvykle jsme jezdili ze Strážného, šli pěšky nahoru do kopce, tam co jezdily sáně s lyžema a zavazadlami, ale tentokrát někdo manželovi poradil, že je lepší nechat se vyvézt lanovkou ze Špindlu nahoru... - Došel jsem domů a řekl jsem našim rekreatům i těm ze spořitelny, aby mi šli pomoci, znovu jsme museli do té vichřice, postavili jsme sáně, zapřáhnul jsem koně, ten kůň už nechtěl podruhé z domu, byl namrzlejší jinovatkou a asi mu omrzly uši. Kůň cítí riziko courání v takový slotě, na cestě byly navátý metrový závěje, to mu ztěžuje pohyb. Když má ještě těžký sáně...

(Suchl J.: Vteřiny mezi životem a smrtí)

4. Prestylizujte tak, aby výpovědi byly stylově nepříznačné. (Odstraňte hovorovost.)

- Ty boty, co jsem si včera koupila, už dneska nemám.
- Moc jsem si všechno v životě bral.
- Ze čtyřek se stávají byty 1. kategorie.
- Ve městě je velký hlad po bytech, momentálně máme na stole moc nevyřízených žádostí.
- Z toho koukají jenom komplikace.
- Vyhlídl nám přistávací plochu, ale když jsme přiletěli, do poslední chvíle jsem uvažoval, jestli sednout nebo ne, třikrát jsem nalítával, bylo to hrozný riziko. Přístup do kotliny byl akorát z jižní strany.
- Kluci, to byl šílený průšvih, ale jinak fantastický.
- Všichni se hrnuli zpátky a leknutím ječeli.

### **Teze ke stylistickému rozboru textu**

**Požadavky:** Písemnou práci v rozsahu 1,5 – 2 strany strojopisu nebo čitelného a úhledného rukopisu doložte analyzovaným textem s bibliografickými údaji. Při nezbytném užití odborné literatury, citací a odkazů „vybavte“ písemnou práci poznámkovým aparátem (dle norem bibliografické práce).

**Text k rozboru:** zvolte dle vlastního uvážení, rovněž výběr ze stylových oblastí, žánrů (útvárů) a témat záleží plně na autorovi práce.

Stylistický rozbor zaměřte na tyto jevy.

1. Charakteristika analyzovaného textu ve vztahu k funkčnímu stylu:
  - a) Funkce textu a charakteristika stylové sféry (doložte typickými vlastnostmi textů)
  - b) Charakteristika stylové vrstvy (doložte doklady z textu) - příznakovost jazykových prostředků, slohová hodnota jazykových prostředků, funkčnost v textu.  
Stránka formální – jazyková
    - spisovnost výrazu (rovina fonologická, morfologická, lexikální, syntaktická, event. jevy slovtvorné): hovorovost – knižnost, emocionalita – nociónalita, kontakt s adresáty, signály mluvenosti, jazykové jevy domácí a přejaté atd.
    - nespisovnost výrazu – obecná čeština, interdialekt, dialekt, slang, profesionalismy, argot
  - c) Charakteristika stylového typu (stylové normy)
  - d) Stránka kompoziční – kompozice, výstavba textu, slohové postupy, slohové útvary.  
Odlište prostředky horizontálního a vertikálního členění textu.

Event. je možné doplnění rozboru o posouzení textu z hlediska kultury řeči.

Upozorněte na případné slohové chyby a nedostatky.

